

POROČILA**Novi magistri in doktorji znanosti s področja geografije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani**

Irma Potočnik Slavič:

Endogeni razvojni potenciali podeželja

Endogenous Development Potentials of Rural Areas

Doktorska disertacija: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2008, 361 strani

Mentor: dr. Marijan M. Klemenčič

Somentor: dr. Andrej Udovč

Zagovor: 5. 12. 2008

Avtoričin naslov: Pipanova 72, 4208 Šenčur, Slovenija

E-pošta: irma.potocnik@ff.uni-lj.si

Izvleček: Sodobno slovensko podeželje kot večfunkcijski prostor z izjemno raznoliko in mozaično (pokrajinsko, socialno, gospodarsko) strukturo doživlja velike spremembe, saj je ujeto med kolesje tradicionalnih, dolgotrajnih procesov in struktur (neugodna zemljiška, specifična agrarna struktura itd.) ter sodobnih razvojnih procesov (industrializacija kmetijstva, večja socialna heterogenost na podeželju, globalizacija in glokalizacija). Raziskava se osredotoča na endogene potenciale podeželja, to je tiste vire, danosti in kapital, ki jih je možno uporabljati danes ali v bližnji prihodnosti za uravnotežen razvoj območja. Analiza endogenih razvojnih potencialov podeželja (človeški, gospodarski, socialni, okoljski, podeželski) na štirih preučevanih podeželskih območjih (Suha krajina, Zgornja Savinjska dolina, Goriška brda, Brkini) je pokazala, da je zmožnost njihovega aktiviranja (mrežna, conalna, celična) bistvenega pomena pri krepitvi neoendogenega razvojnega pristopa in zmanjševanju regionalnorazvojnih razlik med podeželskimi območji. Prepletanje tradicionalnih elementov (ponekod v preživetju, drugod v oživljeni sodobni obliki) s sodobnimi težnjami heterogenega, fluidnega in hibridnega podeželja predstavlja osnovno izhodišče za načrtovalce sodobnih razvojnih politik podeželja. Če se bodo odločili za uniformiran ali široko regionaliziran pristop, lahko v večji meri poškodujejo, ovirajo ali celo uničijo že obstoječe zmožnosti aktiviranja endogenih razvojnih potencialov podeželskih območij, kar bi bila nepopravljiva in nenadomestljiva škoda, saj se dejavniki, strukture in mreže njihovega aktiviranja običajno oblikujejo precej časa.

Ključne besede: podeželje, geografija podeželja, endogeni razvoj, potencial, razvoj podeželja, Slovenija.

Katja Vrtačnik Garbas:

Posledice klimatske spremenljivosti v središčih zimsko-športne rekreacije v Sloveniji

The consequences of climate variability in the centres of winter-sport recreation in Slovenia

Doktorska disertacija: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2008, 480 strani

Mentor: dr. Darko Ogrin

Somentor: dr. Anton Gosar

Zagovor: 11. 2. 2009

Avtoričin naslov: Cesta komandanta Staneta 10, 1270 Litija, Slovenija

E-pošta: katja_vrtacnik@yahoo.com

Izvleček: Klimatske spremembe zagotovo predstavljajo enega izmed največjih izzivov turistične industrije v 21. stoletju. Vplivi klimatskih sprememb na turizem se že kažejo, trenutno najboljčutljivejši turistični produkt pa so smučišča, kar je bilo v evropskih Alpah občutiti tudi v zeleni zimi 2006/07. Temeljni namen doktorske disertacije je raziskati vplive klimatske spremenljivosti in klimatskih sprememb na rekreacijo in turizem v zimsko-športnih središčih v Sloveniji ter preučiti potencialne odzive turistov na klimatske spremembe in strategije, s pomočjo katerih bi se lahko turistična industrija prilagodila nanje. Pri tem se opiramo na interaktiven pristop, ki s pomočjo različnih metod obravnava tri glavne elemente zimskega turizma: snežno odejo, ponudbo, povpraševanje in interakcijo med njimi. Pozornost pa je namenjena tudi eksternim faktorjem. Kot so pokazali rezultati naše raziskave, so zimsko-športna središča v Sloveniji zaradi relativno nizke nadmorske višine in zelo razgibanega reliefa močno občutljiva na klimatsko spremenljivost in klimatske spremembe. Obstajajo sicer različne prilagoditvene strategije, vendar pa v primeru zimsko-športnih središč v Sloveniji zaradi omejenih naravnih danosti mnoge sploh ne pridejo v poštev, oziroma je njihova izvedba omejena. Glede na to, da tehnološke rešitve ne predstavljajo trajne, sonaravne in univerzalne rešitve, ampak le prehodno prilagoditveno strategijo, se središčem zimsko-športne rekreacije v Sloveniji razvojne možnosti in priložnosti kažejo predvsem v smeri razvijanja aktivnosti, ki niso odvisne od snega, predvsem v smeri celoletnega turizma, ki predstavlja najboljši način prilagajanja na klimatske spremembe.

Ključne besede: Slovenija, turizem, rekreacija, klimatske spremembe, zimsko-športna središča.

Simon Kušar:

Vloga prostorskega planiranja pri lociranju proizvodnih dejavnosti v Sloveniji

The role of spatial planning in locating production activities in Slovenia

Doktorska disertacija: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2008, 293 strani

Mentor: dr. Andrej Černe

Zagovor: 29. 5. 2009

Avtorjev naslov: Vegova ulica 13, 1251 Moravče, Slovenija

E-pošta: simon.kusar@ff.uni-lj.si

Izvleček: Institucionalni pristop v ekonomski geografiji poudarja vlogo institucij pri razvoju gospodarstva, s tem pa tudi pri lociranju proizvodnih dejavnosti. V okviru doktorske disertacije z naslovom Vloga prostorskega planiranja pri lociranju proizvodnih dejavnosti v Sloveniji smo proučevali vlogo planiranja (formalne institucije) in neformalnih vplivov na planiranje (neformalne institucije) pri lociranju proizvodnih dejavnosti v Sloveniji po letu 1990. Analiza literature in razvojnih dokumentov na državni in regionalni ravni ter rezultati ankete in študij primera kažejo, da je za ustrezno razumevanje prostorskega vzorca proizvodnih dejavnosti in lociranje proizvodnih podjetij potrebno analizo lokacijskih dejavnikov dopolniti z analizo institucionalnih dejavnikov, vključno s planiranjem. Planiranje vpliva na lociranje proizvodnih dejavnosti s postavljanjem formalnih institucij (pravil, zakonov), ki opredeljujejo posege v prostor, z instrumenti, ki lahko neposredno vplivajo na izbor lokacije (finančni instrumenti), pa tudi posredno z vplivom na druge lokacijske dejavnike. Najpomembnejšo vlogo pri lociranju proizvodnih dejavnosti imata industrijska politika ter prostorsko planiranje, posebno na lokalni ravni. Na lokalni ravni je pomemben institucionalni dejavnik župan občine. Regionalno planiranje ima pri lociranju proizvodnih dejavnosti manjši pomen. Pri proučevanju lociranja proizvodnih dejavnosti je potrebno upoštevati tudi neformalne institucije ter neformalne vplive na formalni planerski postopek (lobiranje, neformalna javna razprava, izsiljevanje), saj lahko slednji odločilno vplivajo na uspešnost lociranja proizvodnih dejavnosti.

Ključne besede: ekonomska geografija, institucionalni pristop, prostorsko planiranje, regionalno planiranje, proizvodne dejavnosti, lokacijske teorije, lokacijski dejavniki, institucionalni dejavniki, neformalni vplivi na planiranje.

Irena Mrak:

Sonaravni razvoj turizma in rekreacije v visokogorju

Sustainable development of tourism and recreation in high mountain areas

Doktorska disertacija: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2009, 203 strani

Mentor: dr. Metka Špes

Zagovor: 9. 7. 2009

Avtoričin naslov: Virje 10, 4290 Tržič, Slovenija

E-pošta: irena.mrak@siol.net

Izvleček: Visokogorsko pokrajino zaznamujejo specifične naravnogeografske razmere, med človekovimi dejavnostmi pa prevladujejo aktivnosti pustolovskega turizma in rekreacije, v prvi vrsti gorništvu. Hitremu in največkrat nenadzorovanemu razvoju različnih oblik turizma in rekreacije v visokogorju načrtovalci razvoja težko sledijo, saj je dejanske učinke neke nove aktivnosti v okolju vnaprej težko predvideti. Glavni namen doktorskega dela je oblikovanje modela sonaravnega razvoja turizma in rekreacije v visokogorskih območjih ob upoštevanju nosilnih in regeneracijskih zmogljivosti naravnogeografskih sestavin, prepoznavanju okoljskih vplivov in učinkov turizma in rekreacije ter ranljivosti visokogorskega okolja. Model sonaravnega razvoja turizma in rekreacije v visokogorju temelji na pokrajinskoekološki regionalizaciji, oceni nosilnih zmogljivosti in oceni obremenjenosti, ki je nadgrajena z vsemi elementi DPSIR okvirja. Rezultat upoštevanja obeh ocen je ocena ranljivosti visokogorskega okolja, ki predstavlja osnovo na kateri načrtujemo sonaravni razvoj turizma in rekreacije. Slednji je močno odvisen od percepcije visokogorske pokrajine, ki se deloma odraža med odzivi, opredeljenimi v DPSIR okvirju, hkrati pa pomembno vpliva na načrtovanje in doseganje sonaravnega razvoja turizma in rekreacije. Ta je mogoč le s pomočjo zavarovanja območij ter načrtovanja razvoja v okvirih, ki jih določa zakonska podlaga, na kateri je osnovan ustrezen in s sodelovanjem vseh deležnikov sprejet upravljalni načrt. Sestavljata ga ureditveni del in razvojni del, iz obeh pa izhajajo ukrepi, s katerimi se konkretno rešujejo problemi v določeni zavarovani visokogorski pokrajini. Model je bil preizkusen na dveh izbranih visokogorskih območjih, in sicer v Sloveniji v Julijskih Alpah – Dolina Triglavskih jezer in območje Kriških podov (Triglavski narodni park) ter v Pakistanu v osrednjem Karakorumu, na območju Lednika Baltoro.

Ključne besede: sonaravni razvoj, turizem, rekreacija, visokogorje, Triglavski narodni park, Lednik Baltoro, Slovenija, Pakistan.

Aljoša Jasim Tahir:

Model trajnostnega potenciala obnovljivih virov energije in trajnostne energetske oskrbe na primeru občine Lukovica

Sustainable renewable energy potential model and sustainable energy supply model in case of municipality of Lukovica

Magistrsko delo: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2009, 131 strani

Mentor: dr. Dušan Plut

Zagovor: 16. 9. 2009

Avtorjev naslov: Cesta maršala Tita 62, 4270 Jesenice, Slovenija

E-pošta: jasim.tahir@gmail.com

Izvleček: Za uspešno uresničevanje načel trajnostnega razvoja in zmanjšanje emisij toplogrednih plinov je potreben prehod na obnovljive vire energije (OVE). Z modelom trajnostnega potenciala OVE je bil na vzorčnem primeru občine Lukovica določen izkoristljiv potencial OVE, ki upošteva tudi ranljivost okolja za izkoriščanje teh virov. Model je temeljil na hierarhični odločitveni metodi in GIS rastrski analizi. Kljub tehnološkim in okoljskim omejitvam izračun potenciala OVE kaže bistveno višje vrednosti, kot je obstoječa poraba energije na območju občine. To kaže na možnost pokritja vseh energetskih potreb iz OVE ne da bi pri tem prišlo do bistvenega zmanjšanja ostalih funkcij okolja. Na podlagi izračuna trajnostnega energetskega potenciala in analize energetske bilance občine so bili po modelu trajnostne energetske oskrbe določeni ukrepi za prehod na šibko, zmerno in močno trajnostno energetsko oskrbo. Ocene stroškov kažejo, da bi prehod ob sedanjih cenah tehnologije in energentov pomenil skupno podražitev energetske oskrbe, a tudi znižanje zunanjih stroškov. S temi ukrepi bi na lokalnem nivoju bistveno presegli cilje Kjotskega protokola o zmanjšanju emisij toplogrednih plinov in cilje EU o povečanju rabe OVE. Obstoječa prizadevanja za povečanje rabe OVE se na lokalnem nivoju poznajo le v manjšem obsegu, saj so ti viri v občinskih strateških dokumentih pogosto le omenjeni. Lokalni energetski koncepti pa še vedno temeljijo na fosilnih virih energije. S tem delom podajam enega od možnih pristopov preučevanja možnosti prehoda na trajnostno energetsko oskrbo na nivoju lokalnih skupnosti. Lokalni energetski koncepti in strateški prostorski akti bi morali vsebovati analizo te vrste.

Ključne besede: obnovljivi viri energije, ranljivost okolja, trajnostni razvoj, občina Lukovica.

Janja Turk